

Nometņu sejām mainoties

IRO STEIDZAS IZVAKT PĒDĒJOS IZCEĻOTAJUS. — PALI-
CĒJI IEKĻAUJAS VĀCU VIDĒ. — NOMETNES PARVERŠAS
PASTĀVIGAS BĒGLU MĪTNĒS

Vakarā ar strāujo emigrācijas gaitu, ko IRO pasāka pag. rudens posmā un tagad neatlaidīgi turpina, DP nometnes strauji tukšojas un reizē arī maina savu seju. Uz visas frontes kazarmas tiek atbrīvotas un DP koncentrēti barakās, kur tikai reti vairs iespējams ievērot nacionālās kopības principu.

Raksturīgs piemērs pārmaiņām nometņu sejās tagad ir Augustdorfā bēitu joslā, kur kādreiz pa atsevišķiem bloku rajoniem kopā mīta ap 3000 poļu un 1500 baltiešu. Latviešu rīcībā toreiz bija ap 10—12 baraku, lietuviešiem 3—4 un igauņiem 2. Tagad, kad izceļotāju vietā IRO kontrolcentrs no Mīnsteres sūta pakāpeniski viņa rīcībā nonākušu dažādu tautību DP grupas, veco sadalījumu vairs nav iespējams ievērot un tā vienā barakā, kur kādreiz dzīvoja tikai latvieši, tagad vesēls DP tautību mīksts, kurā atkal domīnē poļi un dienvidslāvi. Viņi komplektējas no emigrācijas procesos noraidītiem, lielāko tiesu kādreiz sodītiem, kam atlikusies tikai viena alternatīva — palikt Vācijā vai repatriēties.

Tā kā uz transnometnēm nepārtrauktā straumē aicina arī bij. karavīrus, tad latviešu skaits nenitīgi plok un sastāvs novecojas. Arvien vairāk izlobās palicēji — invalīdi, neprecētas sievietes vai traītnes ar bērniem, slimie, darba nespējīgie, komisiju atraidītie, kas dažkārt pārdzīvo dziļus un ilgus depresijas periodus, līdz sapierinās ar likteni.

Tā kā uz transnometnēm nepārtrauktā straumē aicina arī bij. karavīrus, tad latviešu skaits nenitīgi plok un sastāvs novecojas. Arvien vairāk izlobās palicēji — invalīdi, neprecētas sievietes vai traītnes ar bērniem, slimie, darba nespējīgie, komisiju atraidītie, kas dažkārt pārdzīvo dziļus un ilgus depresijas periodus, līdz sapierinās ar likteni.

Mainās līdz ar to arī nometņu ekšējā sadzīve. Dienās ļaudis dotas darba pārvaldes izraudzītos darbos un mājās atgriežas tikai vakarā, lai otrā rītā agri atkal paustu. Sabiedriskās dzīves organizēšanai pietrūkst darbinieku, apģādes nozarē arvien vairāk iespējas vācu tirgoņi uz amatnieki,irstniecība pāriet vācu lietpratēju rokās. Pēdējiem izceļotājiem aizbraucot, tukšās vietas atdod vācu iustrumu bēgļiem un tā pamazām bij. DP ieies arvien dziļāk vācu vidē un sāks pēkšņi atskārst asimilācijas briesmas turpat Vācijā. Jau tagad Vestfālē un citur vācu pašvaldības ceļ bēgļiem ģimeņu nājiņas, ko piešķirs arī palicējiem DP. Tā viņus izretinās un izvietos zklaidēti pa rajoniem, kur lielātas darba izredzes, un vajadzēs jau īpašas nacionālas modrības, lai tie nezaudētu savu tautiskumu.

Ja vēl līdz šim lielākā tiesa bij. DP spiesti dzīvot no svešajiem pabalstiem, īpaši Vācijas ziemeļos, kur daudz pašu bēgļu un maz darba iespēju, tad ar laiku, kā uzsver pašas vācu iestādes, viņus izvietos pa rajoniem, kur lielāka darba spēka vajadzība. Uz šiem nometņu iemītņiem jau kāru

aci met ir vācu zemnieks, ir būvuzņēmējs, kam vajadzīgi sezonas strādnieki.

Pag. vasarā un rudenī pie vācu zemniekiem Vestfālē DP izpelnīja 70—80 DM mēnesī, saņemot brīvu uzturu un mītni, ko pēc tagadējām cenām var rēķināt uz 50—70 DM mēnesī. Sieviešu darba spēkam gan maksāja tikai 30—50 DM mēnesī un maz nometnēs bija tādu, kas pašas brīvprātīgi gribētu pie zemnieka strādāt, jo citur, piem., meža sēšanas un dēstīšanas darbos maksāja 50—60 feniņu stundā. Cita lieta ir būvdarbi, kur var pelnīt līdz 0,90 vai 1.20 DM stundā, mēnesī saņemot 180—250 DM, kas baraku dzīves apstākļos, kur par telpām un uzturu rēķina mēnesī caurmērā 50—60 DM personai, ļauj šo to atlicināt arī citām vajadzībām. To

pašu saņem arī vācu strādnieks, bet viņa priekšrocība ir sava ielzīve, māja, ģimenes dārziņš, kas ļauj līdz minimam samazināt ekzistences izdevumus. Protams, labi pelna amatnieki uc. speciālisti, bet to starp DP vairs maz atlicies.

Vēl kāds pus gads, un agrākās nometnes, kādas pazinām, vairs Vācijā nebūs. Tās būs pārvērtušās par šaurām un lētu mājokļu rajoniem ļaudīm, kas strādā vienkāršāko un mazāk atalgoto darbu, cilvēkiem, kas dažādu iemeslu dēļ vēl nespēj pilnīgi pāriet vācu vidē, lai tur turētos kā līdzīgs ar līdzīgu. Vienīgā cerība paliek, ka atlikušajā laikā IRO vēl rūpēsies, lai visi, kas vien varētu, tiktu no šī liktena projām.

Kas tad īsti nometnēs vēl ir atlicies un kas veic sabiedrisko darbu? Līdz šim tie bija agrākie leģionāri un vācu piederīgie vai arī lažadās komisijās uz laiku noraidītie. No viņiem sastādās nometņu komitejas un citu organizāciju valdes, aizbraucēju vietā tagad piesaistot vecākus ļaudis, invalīdus vai izskrinētos. Komiteju sastāvs gadiem turējies dažkārt stabilā personālā-kodolā, tagad mainās mēnešiem un bieži vairs amatiem nevar sameklēt piemērotus kandidātus. Līdz ar to vecie pozīciju un opozīciju kaņģi beigušies.

Laimīga tā nometne, kur vēl paslēpies kāds mākslinieks, aktieris, skolotājs, kur invalīdi ēkli dalās sabiedriskā dzīvē. Tur tā vēl nav pavisam sabrukusi, par spīti darba klausām, trūcīgajiem pabalstiem un iedzīvotāju mistrojumam.

E. R.

Nometņu sejām mainoties
1951.02.03 Laiks